

TOETSING FLORA- EN FAUNAWET
VOOR DE AANLEG VAN EEN PITCH EN PUTT BAAN TE KOUDUM.

Gebruik en overname van gegevens
alleen toegestaan met volledige bronvermelding:

*Buro Bakker (2010);
Toetsing Flora- en faunavet voor de aanleg van een pitch en putt baan te Koudum.
Buro Bakker adviesburo voor ecologie BV te Assen,
in opdracht van Buro Vijn.*

in opdracht van:

BURO VIJN

contactpersoon:

MEVR. F. FLUKS

uitgevoerd door:

BURO BAKKER ADVIESBURO VOOR ECOLOGIE BV
Weiersloop 9 Postbus 10034 9400 CA Assen tel. 0592-313389 fax. 0592-314643 email: info@burobakker.nl

Projectleiding:
Ir. M.S. Van Kerkevoorde

Veldwerk en rapportage:
Ing. H.J. Steendam

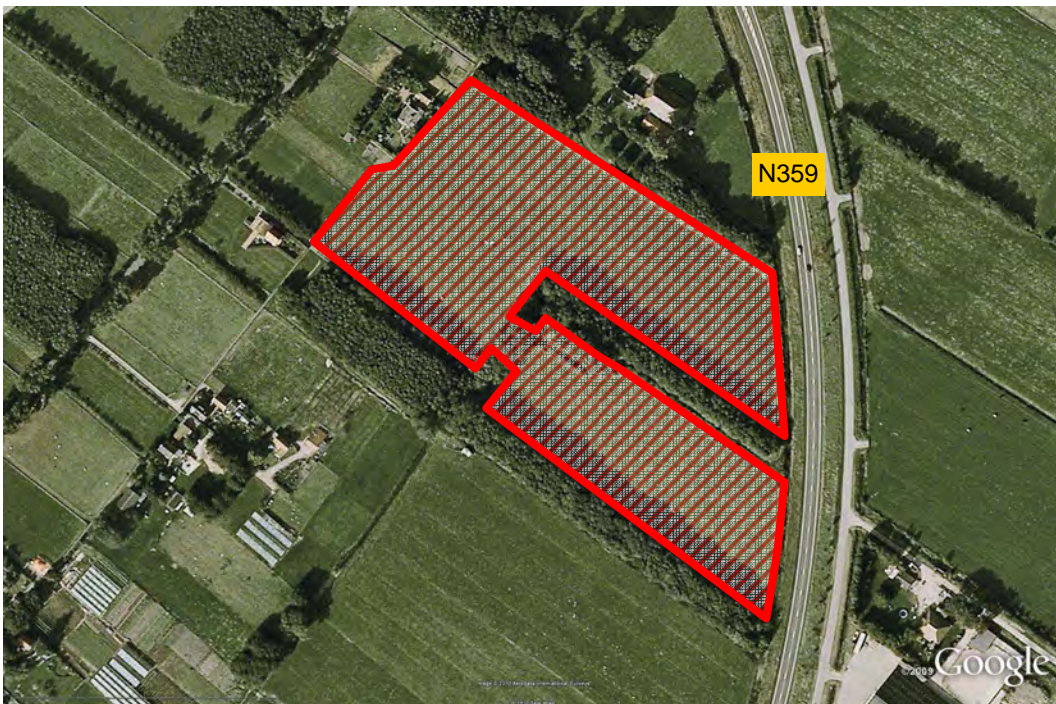
Inhoud

1	INLEIDING.....	1
1.1	AANLEIDING.....	1
1.2	OPZET.....	1
1.3	DE FLORA- EN FAUNAWET.....	1
1.4	DE VOGELRICHTLIJN EN HABITATRICHTLIJN.....	3
1.5	ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR.....	3
1.6	RODE LIJSTEN.....	3
2	FLORA EN FAUNA OP DE LOCATIE.....	4
2.1	TERREINKARAKTERISTIEK.....	4
2.2	FLORA EN VEGETATIE.....	4
2.3	FAUNA.....	4
2.3.1	Vogels.....	5
2.3.2	Zoogdieren.....	5
2.3.3	Amfibieën, vissen en reptielen.....	5
2.3.4	Overige fauna.....	5
3	CONCLUSIES EN CONSEQUENTIES VAN DE FLORA- EN FAUNAWET.....	6
3.1	SAMENVATTING BESCHERMDE SOORTEN.....	6
3.2	GEVOLGEN VAN DE INGREEP.....	6
3.3	MOGELIJKHEDEN VOOR MITIGERENDE EN COMPENSERENDE MAATREGELEN.....	7
3.4	CONCLUSIES EN CONSEQUENTIES.....	7

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

In het landelijk gebied van Koudum bestaan plannen voor het realiseren van een Pitch en Putt baan. De toegang tot de baan zal via het bestaande pad vanuit de Nieuweweg plaatsvinden. Een gebouw en een parkeerplaats voor zo'n 35-40 auto's, inclusief een beplantingsplan, maakt ook deel uit van de nieuwe plannen. Omdat bij de werkzaamheden negatieve effecten op in de Flora- en faunawet beschermde soorten niet op voorhand uitgesloten kunnen worden, is een quickscan noodzakelijk.

Figuur 1: Onderzocht gebied met een rode arcering weergegeven. Bron: Google Earth.

1.2 OPZET

Buro Bakker is gevraagd om op basis van een veldbezoek en ecologisch inzicht een beschouwing op te stellen over de aanwezigheid van beschermde planten en dieren. Daarmee worden soorten bedoeld die worden beschermd door de Flora- en faunawet.

Op 24 februari 2010 is een ecologische verkenning in het gebied uitgevoerd. Daarbij is gelet op de aanwezigheid van beschermde flora en fauna. Daarnaast zijn ook inschattingen gemaakt van het voorkomen van beschermde soorten op basis van terreinkenmerken en gegevens uit de literatuur.

1.3 DE FLORA- EN FAUNAWET

Door de in april 2002 in werking getreden Flora- en faunawet is de verplichting ontstaan om ruimtelijke plannen aan deze wet te toetsen. Het doel van de wet is om in het wild levende planten en dieren te beschermen. Voor dit project zijn de volgende artikelen van de wet relevant:

- Artikel 2 legt een zorgplicht op. Dat houdt in dat ingrepen zodanig worden uitgevoerd dat de beïnvloeding van de in het wild levende soorten planten en dieren minimaal is.

- Artikel 8 verbiedt het plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen van beschermde inheemse planten.
- Artikel 9 verbiedt het doden, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde inheemse dieren.
- Artikel 10 verbiedt het verontrusten van beschermde dieren.
- Artikel 11 verbiedt het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten of holen van beschermde inheemse dieren.
- Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen.

Een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) omtrent artikel 75 is gepubliceerd in het Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden 501 op 19 oktober 2004 en is op 23 februari 2005 van kracht geworden. Dit houdt in dat de Flora- en faunawet meer mogelijkheden biedt voor het verkrijgen van vrijstellingen, mits aan voorwaarden wordt voldaan. In de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet zijn beschermde soorten onderverdeeld in drie tabellen, elk met hun eigen beschermingsregime, en worden vogels apart behandeld. De volgende drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

Categorie 1: Hieronder vallen de zogenaamde tabel 1-soorten. Dit betreft een aantal beschermde, maar algemene soorten in Nederland, waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt op voorhand een vrijstelling, mits bij ingrepen sprake is van een bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen. Als hier niet aan voldaan is, moet er een ontheffingsaanvraag worden gedaan, waarbij getoetst wordt volgens het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van in standhouding van de soort' (de zgn. lichte toets).

Categorie 2: Hieronder vallen de zgn. tabel 2-soorten: beschermde soorten waarvoor niet op voorhand vrijstelling wordt verleend, maar waarvoor eerst een gedragscode moet worden opgesteld. Deze gedragscode wordt door de sector of de ondernemer opgesteld, en door de minister van LNV getoetst. Totdat deze gedragscode is goedgekeurd zal voor soorten uit deze categorie ontheffing aangevraagd moeten worden.

Categorie 3: Hieronder vallen de zgn. tabel 3-soorten. Dit zijn soorten die vermeld zijn in bijlage 1 van bovengenoemde AMvB, alsmede soorten die voorkomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en die daardoor een strikte bescherming genieten. Een ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan drie criteria: 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang, 2) er is geen alternatief, 3) doet geen afbreuk aan de gunstige staat van in standhouding van de soort. Aan alle drie de criteria moet worden voldaan. Deze vormen gezamenlijk de zgn. uitgebreide toets.

Vogels: Vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en worden in de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet apart behandeld. Alle vogels zijn gelijk beschermd. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. Een vrijstelling hiervoor is mogelijk als een gedragscode wordt toegepast. In de praktijk betekent dit dat met name het broedseizoen ontzien dient te worden aangezien juist in deze periode sprake zal zijn van verontrusting, doden of verstoren van nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn. Indien deze gedragscode achterwege blijft is een ontheffing noodzakelijk en zal de uitgebreide toets worden toegepast (zie categorie 3). Nesten van roofvogels, uilen en enkele kolonievogels zijn jaarrond beschermd en vallen buiten de gedragscode.

1.4 DE VOGELRICHTLIJN EN HABITATRICHTLIJN

De Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn beide verwerkt in de Flora- en faunawet. Dientengevolge zijn vrijwel alle vogelsoorten beschermd en zijn soorten opgenomen met een veel strenger beschermingsregime dan de overige beschermde soorten. Voor vogels betekent dit overigens dat het vooral de broedtijd is die te allen tijde dient te worden ontzien.

Daarnaast zijn in het kader van de Vogelrichtlijn speciale beschermingszones aangewezen, waarin populaties van sommige vogelsoorten extra worden beschermd. Deze speciale beschermingszones, de voormalige Vogelrichtlijngebieden, zijn samen met de gebieden die in het verleden zijn aangemeld in het kader van de Habitatrichtlijn onderdeel van Natura 2000, een Europees netwerk van natuurgebieden. Nederland telt in totaal 162 Natura 2000-gebieden. De officiële aanwijzing tot Natura 2000-gebieden is inmiddels in gang gezet.

De bescherming van de Natura 2000 gebieden is vastgelegd in de Natuurbeschermingswet, waarin de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn geïmplementeerd. Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn of verband houden met het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden dienen getoetst te worden aan de Natuurbeschermingswet. Het plangebied valt niet binnen de begrenzing van een Natura 2000-gebied. Het ligt echter wel op korte afstand van het Natura 2000-gebied "Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving". De werkzaamheden ten behoeve van de realisatie van de Pich en Putt baan en het gebruik van deze baan hebben geen negatieve effecten op de beschermde natuurwaarden van het Natura 2000-gebied. Toetsing aan de Natuurbeschermingswet is dus niet aan de orde.

1.5 ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland en heeft tot doel om de natuurwaarden in het land te stabiliseren. De EHS bestaat uit kerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden en verbindingszones. Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van de EHS plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn. Het plangebied valt niet binnen de begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur.

1.6 RODE LIJSTEN

Soorten zijn opgenomen in Rode lijsten als ze worden bedreigd in hun voortbestaan. Dat wil echter niet altijd zeggen dat ze ook worden beschermd. Rode Lijsten hebben een signaleringsfunctie en hebben geen juridische status. Alleen Rode lijstsoorten die ook in de Flora- en faunawet en/of de Natuurbeschermingswet zijn opgenomen, genieten een vorm van bescherming. In dit rapport is aangegeven of soorten op een Rode lijst staan.

2 FLORA EN FAUNA OP DE LOCATIE

2.1 TERREINKARAKTERISTIEK

Het plangebied ligt iets buiten de bebouwde kom van Koudum, ingeklemd tussen de Nieuweweg en de doorgaande weg van Balk naar Workum (N359). Het gebied bestaat uit weiland dat momenteel in regulier agrarisch gebruik is (beweiden en maaien) en beslaat een oppervlakte van ongeveer 3,5 hectare. Het plangebied is omgeven door smalle stroken bosaanplant en op enkele plaatsen begrensd door kavelsloten of -greppels.

Figuur 2: Impressie van het plangebied.

2.2 FLORA EN VEGETATIE

Het plangebied bestaat overwegend uit weiland, waarin algemene grassen de vegetatie domineren. Gestreepte witbol is de meest algemene soort in de vegetatie. Daarnaast zijn er grassen aangetroffen zoals Engels raaigras, Ruw beemdgras en Gewoon struisgras, maar ook enkele kruiden zoals Madelief, Gewone hoornbloem, Paardenbloem en Kruijpende boterbloem.

De meeste variatie is te vinden langs de randen van het plangebied, in en langs de sloten en in de bosranden. Sommige sloten worden jaarlijks geschoond om doorstroming en afwatering te garanderen. Tijdens het groeiseizoen kan hier een waterplantenvegetatie aanwezig zijn die ten tijde van het veldbezoek nog niet zichtbaar was. De enige beschermde soort die zodoende gemist kan zijn is de Gewone dotterbloem. Deze soort valt in de lichtste beschermingscategorie (categorie 1). Op ander locatie waar geen jaarlijkse schoning plaatsvindt zijn de sloten/greppels deels dichtgegroeid met ondermeer Riet, Pitrus en opslag van wilgen.

In de bosranden wordt de vegetatie gedomineerd door soorten van voedselrijke standplaatsen, zoals Brandnetel, Bonte gele dovenetel en Braam. Hier en daar zijn kleine oppervlaktes met Speenkruid aanwezig. Soorten met een juridisch zwaarder beschermingsregime zijn niet in het plangebied aangetroffen.

Doordat het veldbezoek buiten het groeiseizoen is uitgevoerd zullen er zeker soorten zijn gemist. Dit heeft echter niet geleid tot het missen van soorten met een juridisch zwaar beschermde status. Deze zijn vanwege de aangetroffen biotopen uit te sluiten.

2.3 FAUNA

Op basis van het aangetroffen biotoop kan een klein aantal beschermde diersoorten in het onderzoeksgebied voorkomen. Hieronder wordt de verwachte aanwezige fauna per soortgroep beschreven.

2.3.1 VOGELS

Het veldbezoek is buiten het broedseizoen gebracht, waardoor broedgevallen niet konden worden vastgesteld. Geschikt broedgelegenheid is in het plangebied vrijwel alleen te vinden in de bosranden. Het weiland is in zeer beperkte mate geschikt voor enkele algemene weidevogels zoals Kievit en Graspieper. Deze laatste soort staat op de Rode lijst van bedreigde vogels. De bosranden zijn geschikt voor algemene bosvogel of struweelsoorten, waaronder Zanglijster, Tjiftjaf, Roodborst, Winterkoning, Houtduif. Soorten van oudere bossen zoals spechten en andere holenbroeders zullen niet erg algemeen in de bosranden aanwezig zijn. De meeste bomen zijn nog te jong. Soorten met een jaarrond beschermde nestplaats zoals roofvogels en uilen zijn niet in het plangebied aanwezig.

2.3.2 ZOOGDIEREN

In het plangebied zijn sporen gevonden die duiden op verblijfplaatsen van de licht beschermde Mol (molshopen) en Veldmuis (bewoonde holletjes). Verblijfplaatsen van andere beschermde zoogdieren bevinden zich vooral in de ruige randen van het plangebied en op de overgang van het bos naar de weilanden. Op basis van terreineigenschappen zullen Bosmuis, Bosspitsmuis, Rosse woelmuis, Aardmuis, Egel en Haas waarschijnlijk verblijfplaatsen hebben in de omliggende bossen en houtwallen. Ze zullen waarschijnlijk ook deels gebruik maken van het plangebied om er te foerageren. Het kleinschalig landschap met weilanden, houtwallen en slootjes, in combinatie met het aanbod aan prooidieren, maakt het gebied daarnaast ook geschikt voor roofdiertjes zoals Hermelijn, Bunzing en Wezel. Alle in het plangebied te verwachten soorten zijn licht beschermd in de Flora- en faunawet. Soorten met een zwaardere bescherming (zoals Das en Waterspitsmuis) komen niet in het plangebied voor. Verblijfplaatsen van strikt beschermde vleermuizen zijn niet in het plangebied aanwezig. Als foerageergebied is het wel geschikt. Het gebied zal ook na inrichting geschikt blijven als foerageergebied voor vleermuizen.

2.3.3 AMFIBIEËN, VISSSEN EN REPTIELEN

Er zijn een aantal sloten en greppels in of aan de rand van het plangebied aanwezig. Vooral de afwateringssloot langs de N359 (aan de oostkant van het plangebied) is geschikt voortplantingswater voor enkele algemene amfibieën en vissen. De overige watergangen staan gedurende het jaar gedeeltelijk droog en zijn daarom niet erg geschikt voor beide soortgroepen. In de afwateringssloot zijn ondermeer de licht beschermde Gewone pad, Bruine kikker, Bastaardkikker, Meerkikker en Kleine watersalamander te verwachten. In het plangebied zijn geen beschermde vissen te verwachten. Ook amfibieën met een juridisch zwaarder beschermingsregime alsmede beschermde reptielen komen niet in het plangebied voor. Hiervoor ontbreekt geschikt leefgebied.

2.3.4 OVERIGE FAUNA

Overige soorten zoals beschermde vlinders en libellen worden niet verwacht, hiervoor is geen geschikt biotoop aanwezig.

3 CONCLUSIES EN CONSEQUENTIES VAN DE FLORA- EN FAUNAWET

3.1 SAMENVATTING BESCHERMDE SOORTEN

Onderstaande tabel geeft voor de aangetroffen en mogelijk aanwezige beschermde soorten het beschermingsregime aan. Voor soorten uit de eerste categorie geldt een algehele vrijstelling. Voor de soorten uit de tweede en derde categorie dient over het algemeen ontheffing te worden aangevraagd. In § 3.4 wordt dit nader uitgewerkt.

Soortgroep	Soort	Type waarneming	Tab1	Tab2	Tab3
Flora	Gewone dotterbloem <i>Caltha palustris</i>	A	X		
Zoogdieren	Mol <i>Talpa europea</i>	B	X		
	Veldmuis <i>Microtus arvalis</i>	B	X		
	Haas <i>Lepus europeus</i>	A	X		
	Egel <i>Erinaceus europeus</i>	A	X		
	Aardmuis <i>Microtus agrestis</i>	A	X		
	Rosse woelmuis <i>Clethrionomys glareolus</i>	A	X		
	Bosmuis <i>Apodemus sylvaticus</i>	A	X		
	Bosspitsmuis <i>Sorex araneus</i>	A	X		
	Bunzing <i>Mustela putorius</i>	A	X		
	Wezel <i>Mustela nivalis</i>	A	X		
	Hermelijn <i>Mustela erminea</i>	A	X		
Vogels	Alle broedvogels	A			X
Amfibieën	Gewone pad <i>Bufo bufo</i>	A	X		
	Bruine kikker <i>Rana temporaria</i>	A	X		
	Meerkikker <i>Rana ridibunda</i>	A	X		
	Bastaardkikker <i>Rana esculenta</i>	A	X		
	Kleine watersalamander <i>Lissotriton vulgaris</i>	A	X		

Tabel 1: Overzicht van waargenomen of waarschijnlijk in het plangebied voorkomende beschermde fauna. Type waarneming: A=waarschijnlijk aanwezig, B=sporen/holen/nesten aanwezig, C=zichtwaarneming, D=mogelijk aanwezig, nader onderzoek noodzakelijk. Tabel 1=algemene maar beschermde soorten, Tabel 2=overige soorten, Tabel 3=strikt beschermde soorten (zie § 1.3).

3.2 GEVOLGEN VAN DE INGREEP

Bij een beoordeling in het kader van de Flora- en faunawet zijn in de eerste plaats vaste verblijfplaatsen en groeiplaatsen van belang. Daaronder valt ook de functionele leefomgeving die nodig is om te overleven, zoals foerageergebied.

Wanneer de werkzaamheden tijdens het broedseizoen worden uitgevoerd kunnen deze mogelijk leiden tot de vernietiging van nesten van vogels die in het plangebied broeden. Dit geldt vooral voor de delen van het plangebied met opgaande beplanting (bomen en struiken), maar ook in het weiland en de slootkanten zijn broedgevallen niet uit te sluiten.

De aanleg van de Pitch en Putt baan, inclusief het gebouw en de parkeerplaatsen zal daarnaast leiden tot het verdwijnen van leefgebied en verblijfplaatsen van enkele licht beschermde soorten (tabel 1 Flora- en faunawet). De negatieve effecten zullen echter niet leiden tot het vernietigen van hele populaties. Het betreft allemaal algemene soorten waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is.

3.3 MOGELIJKHEDEN VOOR MITIGERENDE EN COMPENSERENDE MAATREGELEN

Mitigerende maatregelen zijn alleen aan de orde bij broedvogels. Vanwege het voorkomen van broedvogels is het noodzakelijk om werkzaamheden zoals het bouwrijp maken van de grond en de eventuele kap van bomen buiten het broedseizoen uit te voeren.

Voor schade aan soorten waarvoor een vrijstelling geldt voor de Flora- en faunawet (tabel 1 soorten) hoeft niet te worden gecompenseerd. Op deze soorten is de zorgplicht wel van kracht (artikel 2 Flora- en faunawet, zie § 1.3). De zorgplicht bepaalt dat men wilde planten en dieren zo min mogelijk schade dient te berokkenen. Met het uitvoeren van de grootste voorbereidende werkzaamheden (zoals het verwijderen van beplanting en het bouwrijp maken van de grond) buiten het broedseizoen, wordt voldoende invulling gegeven aan de zorgplicht.

3.4 CONCLUSIES EN CONSEQUENTIES

Vanwege het voorkomen van enkele broedvogels in het plangebied moeten de werkzaamheden (het bouwrijp maken van grond en het verwijderen van beplanting) buiten het broedseizoen plaatsvinden. Het broedseizoen omvat globaal de periode maart tot en met juli, maar ook broedgevallen buiten deze periode genieten een strikte bescherming.

Alle andere gevonden en te verwachten soorten in het plangebied zijn licht beschermd. Voor deze soorten geldt een vrijstelling. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet hoeft voor deze soorten niet te worden aangevraagd. De algemene zorgplicht (zie § 1.3 en § 3.3) is dan wel van kracht.